

Sygn. akt I ACa 422/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 października 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Ryszard Iwankiewicz
Sędziowie:	SA Agnieszka Sołtyka (spr.) SO del. Tomasz Żelazowski
Protokolant:	sekr.sądowy Magdalena Goltsche

po rozpoznaniu w dniu 16 października 2013 r. na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa P. P. (1)

przeciwko Zakładom (...) Spółdzielni Pracy w likwidacji w S.

o uchylenie uchwały

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 27 marca 2013 r., sygn. akt I C 162/12

oddala apelację.

Agnieszka Sołtyka Ryszard Iwankiewicz Tomasz Żelazowski

Sygn. akt I ACa 422/13

UZASADNIENIE

Powód P. P. (1) wniósł o uchylenie uchwały Rady Nadzorczej pozwanej Zakładów (...) Spółdzielni Pracy w S. z dnia 10 stycznia 2012 r. w sprawie wykreślenia powoda ze Spółdzielni, nadto wniósł o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazał, że jest członkiem pozwanej Spółdzielni od 2007 r., a zaskarżoną uchwałą został wykreślony ze spółdzielni. Podał, że Spółdzielnia postawiła mu trzy zarzuty. Odnosząc się do pierwszego z nich, tj. nie uczestniczenia ponad rok w pracy Spółdzielni powód wskazał, że zarzut ten jest o tyle bezpodstawny, że powód nie pracował w Spółdzielni z jej winy, nie zaś ze swojej. Nie będzie miał zatem zastosowania art. 194 § 1 pkt 1 Prawa spółdzielczego. Odnosząc się do drugiego zarzutu, tj. nie uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu powód wskazał, że trudno mu o jakąkolwiek merytoryczną dyskusję w tym zakresie. Nie wiadomo mu bowiem nic o ostatnich Walnych Zgromadzeniach. Nie wie kiedy i gdzie się odbywały, ani jaki był porządek obrad, nie był o tym informowany.

Co do trzeciego zarzutu wskazanego przez Spółdzielnię w zawiadomieniu, tj. nie wniesienia w pełnej wysokości obowiązkowych zadeklarowanych udziałów członkowskich powód wskazał, że Spółdzielnia nie podała kwoty, którą powinien jeszcze dopłacić, a także, na jakich miałyby się to odbyć warunkach. Brak takiej informacji uniemożliwił powodowi wypełnienie tego obowiązku.

Pozwana Zakłady (...) Spółdzielnia Pracy w S. w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa, nadto o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 27 marca 2013 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie uchylił uchwałę Rady Nadzorczej pozwanej Zakładów (...) Spółdzielni Pracy w S. nr (...) z dnia 10 stycznia 2012 r. i zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 200 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód P. P. (1) od 2007 r. jest członkiem pozwanej Zakładów (...) Spółdzielni Pracy w S.. Pozwana jest spółdzielnią pracy, przedmiotem jej działalności jest m.in. działalność rachunkowo – księgową, doradztwo podatkowe, działalność usługowa związana z administracją i obsługą biura, wykonywanie fotokopii, przygotowywanie dokumentów i pozostała specjalistyczna działalność wspomagająca prowadzenie biura.

Członkami Rady Nadzorczej tej spółdzielni są aktualnie: I. O., J. G. i B. D.. Do pierwszej połowy 2010 r. byli nimi: I. O., J. G. i B. W.. Aktualnie jedynym członkiem zarządu i Prezesem Zarządu Spółdzielni jest B. W.. Do 28 czerwca 2010 r. Prezesem Zarządu Spółdzielni był P. P. (2), który jest ojcem powoda.

Wiosną 2010 r. pomiędzy powodem, jego ojcem i kilkoma innymi członkami Spółdzielni, a ówczesnymi członkami Rady Nadzorczej doszło do konfliktu, którego przyczyną było podjęcie, bez uzgodnienia z Prezesem Zarządu P. P. (2), uchwały o przyjęciu w poczet członków Spółdzielni czterech nowych osób. Z konfliktem tym wiąże się również koniec kadencji, jako członka Zarządu P. P. (2) i zakwestionowany na etapie wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego wybór na to stanowisko popieranej przez Radę Nadzorczą A. J.. Konflikt pomiędzy ww. osobami trwa do chwili obecnej. Aktualni członkowie Rady Nadzorczej zarzucają też P. P. (2), że zatrudnił w Spółdzielni swojego syna – powoda P. P. (1) mimo obiektywnego braku takiej potrzeby, tj. stworzył dla niego w pozwanej Spółdzielni „sztuczne” stanowisko pracy.

Aktualnie pozwana Spółdzielnia świadczy usługi w zakresie sprzątnia.

Obecnie pozwana Spółdzielnia liczy 11 członków (łącznie z powodem oraz innymi, dwoma wykreślonymi członkami spółdzielni, tj. P. P. (2) i A. G., którzy podobnie jak powód wytoczyli powództwa o uchylenie uchwał w przedmiocie wykreślenia). Spółdzielnia zatrudnia na podstawie umowy o pracę wyłącznie 3 spośród swoich członków, pozostałych pięciu (ci, nie pozostający z nią w sporze sądowym) nie zatrudnia, osoby te nie zostały do chwili obecnej wykreślone ze spółdzielni.

W dniu 10 stycznia 2012 r. Rada Nadzorcza Zakładów Usługowo – (...) Spółdzielni Pracy w S. podjęła uchwałę nr (...).

Zgodnie z tą uchwałą: „Rada (...) postanawia na podstawie art. 24 § 3 Prawa Spółdzielczego oraz § 31 Statutu wykreślić P. P. (1) z Rejestru Członków Spółdzielni (...) w dniu 10.01.2012 r. Przyczyną wykreślenia jest niezrealizowanie obowiązków członkowskich tj. nie uczestniczenie w pracy Spółdzielni, w Walnych Zgromadzeniach oraz nie wniesienie w pełnej wysokości obowiązkowych zadeklarowanych udziałów członkowskich”.

Zgodnie ze statutem pozwanej Spółdzielni w jego brzmieniu z dnia podjęcia tej uchwały celem spółdzielni jest prowadzenie działalności gospodarczej oraz działalności społecznej, oświatowej i kulturalnej na rzecz swoich członków i ich środowisk (§ 4).

Pozwana Spółdzielnia jest spółdzielnią pracy. Członek przystępując do Spółdzielni obowiązany jest zadeklarować co najmniej 100 udziałów. Jeden udział członkowski wynosi 10 zł. Zadeklarowane udziały należy wpłacić w terminie 3 miesięcy od daty przyjęcia na członka. Brak pełnej wpłaty udziałów w tym terminie może spowodować pozbawienie

członka niektórych świadczeń przez Spółdzielnię, w tym również częściowego pozbawienia prawa do udziału w nadwyżce bilansowej oraz obniżenie oprocentowania wpłaconej części udziałów (§ 11 pkt 1- 4 statutu).

Członkowie Zakładów (...) Spółdzielni Pracy w S. są zatrudniani na podstawie spółdzielczej umowy o pracę, spółdzielczych umów o pracę nakładczą lub innych stosunków zatrudnieniowych. Spółdzielnia i członek mają obowiązek nawiązania i pozostawania ze sobą w stosunku pracy. Członek powinien być zatrudniony stosownie do jego kwalifikacji zawodowych i osobistych oraz możliwości gospodarczych spółdzielni (§ 19 statutu).

Poza wyjątkami przewidzianymi w przepisach prawa spółdzielczego, odmowa zawarcia przez członka spółdzielczej umowy o pracę lub innej umowy zatrudnieniowej, stanowi naruszenie istotnych praw i obowiązków wynikających ze stosunku członkostwa i może być podstawą do wykluczenia członka spółdzielni (§ 20 statutu).

W razie nienawiązania spółdzielczej umowy o pracę lub innej umowy zatrudnieniowej z winy Spółdzielni, członek może dochodzić przez cały czas trwania członkostwa zawarcia takiej umowy (§ 21 statutu).

Spółdzielcza umowa o pracę lub inna umowa, na podstawie której członek jest zatrudniony wygasa z ustaniem członkostwa oraz w wypadkach, w których przepisy prawa pracy przewidują wygaśnięcie umowy z mocy prawa (§ 24 statutu).

W § 31 statutu wskazano, iż wykreślenie członka z rejestru członków może nastąpić tylko w wypadku, gdy:

- 1/ członek nie jest zatrudniony w Spółdzielni przez okres dłuższy niż jeden rok z przyczyn niezawiniony przez spółdzielnię,
- 2/ członek utracił całkowicie lub w znacznym stopniu zdolność do pracy, a spółdzielnia nie może zatrudnić go na stanowisku odpowiadającym jego ograniczonej zdolności do pracy,
- 3/ członek utracił pełną zdolność do czynności prawnych.

Rada Nadzorcza pozwanej Spółdzielni była uprawniona do podjęcia uchwały w przedmiocie wykreślenia członka ze Spółdzielni – uprawnienie takie przysługiwało temu organowi w oparciu o przepis § 32 statutu stanowiący, iż wykluczenie lub wykreślenie staje się skuteczne z chwilą bezskutecznego upływu terminu do zaskarżenia do sądu uchwały rady nadzorczej, chyba że członek przed upływem tego terminu wniósł odwołanie od uchwały rady do walnego zgromadzenia.

W dniu 3 stycznia 2012 r. pozwana Spółdzielnia wysłała do powoda zawiadomienie z dnia 3 stycznia 2012 r. o posiedzeniu Rady, ze wskazaniem, że będzie na nim rozpatrywana sprawa wykreślenia powoda ze Spółdzielni. Pismo to zostało doręczone powodowi w dniu 16 stycznia 2012 r. W tym czasie powód okresowo nie przebywał w miejscu zamieszkania. P. P. (1) nie stawił się na posiedzeniu Rady Nadzorczej w dniu 10 stycznia 2012 r. Przed podjęciem uchwały nr (...) nie został wysłuchany przez członków Rady Nadzorczej.

Pismem z dnia 11 stycznia 2012 r., doręczonym powodowi w dniu 16 stycznia 2012 r. pozwana zawiadomiła go o tym, że „w dniu 10.1.2012 r. Rada podjęła uchwałę o wykreśleniu go z Rejestru członków Spółdzielni”. W piśmie tym pozwana nie wskazała przyczyn wykreślenia, nie dołączyła do tego pisma treści podjętej uchwały. W piśmie z dnia 23 stycznia 2012 r., doręczonym powodowi w dniu 8 lutego 2012 r. Spółdzielnia poinformowała go, uzupełniając pismo z dnia 11 stycznia 2012 r., że uzasadnieniem uchwały o wykreśleniu było „nie uczestniczenie przez P. P. (1) przez ponad rok w pracy Spółdzielni, w Walnych Zgromadzeniach oraz nie wniesienie w pełnej wysokości obowiązkowych zadeklarowanych udziałów członkowskich”.

W dniu 30 grudnia 2008 r. pozwana Spółdzielnia zawarła z powodem pisemną umowę o pracę na czas określony. W oparciu o tę umowę powód został zatrudniony przez Spółdzielnię na czas określony od dnia 1 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r., na stanowisku specjalista do spraw informatyki, w pełnym wymiarze czasu, z wynagrodzeniem w wysokości 1 800 zł miesięcznie. Wcześniej strony wiązała umowa zlecenia.

Po 31 grudnia 2010 r. strony nie zawierała kolejnych umów o pracę, po tej dacie Spółdzielnię i P. P. (1) nie łączył żaden stosunek pracy, ani stosunek cywilnoprawny. Ani powód, ani Spółdzielnia przez blisko rok nie podejmowali żadnych kroków zmierzających do kontynuowania zatrudnienia.

W piśmie z dnia 27 grudnia 2011 r., skierowanym do pozwanej Spółdzielni powód, powołując się na art. 182 § 1 Prawa spółdzielczego i wynikający z niego obowiązek pozostawiania spółdzielni pracy i jej członka w stosunku pracy oświadczył, że Spółdzielnia nie wykazuje żadnej inicjatywy w sprawie nawiązania z nim stosunku pracy, czym narusza art. 182 § 1 Prawa spółdzielczego. Z tej przyczyny oczekuje jasnego stanowiska Spółdzielni w tej sprawie. Spółdzielnia, pozbawiając go zatrudnienia, zgodnego z jego kwalifikacjami i unikając przez rok jakichkolwiek pozytywnych decyzji w tej sprawie, uniemożliwia podjęcie powodowi pracy w Spółdzielni, zgodnie z jego wolą. Podsumowując wskazał, że nie może być wobec niego zastosowany art. 194 Prawa Spółdzielczego. Jednocześnie, powołując się na art. 18 § 2 Prawa spółdzielczego wnioskował o przesłanie na jego adres wszystkich umów zawartych przez Spółdzielnię w trakcie ostatnich dwóch lat, wszystkich podjętych przez Spółdzielnię uchwał i regulaminów, a także dokładnych informacji o jej finansach i stanie zatrudnienia. Wskazał, że w przypadku odmowy wystąpi do Sądu i organów kontrolnych.

W piśmie z 30 grudnia 2011 r., stanowiącym odpowiedź na pismo powoda z 27 grudnia 2011 r., podpisanym przez Prezesa Zarządu Spółdzielni, pozwana wskazała, że umowa o pracę została zawarta na czas określony i wygasła z dniem 31 grudnia 2010 r. Podała, iż w dniu 3 stycznia 2011 r. zostało wystawione świadectwo pracy i przez cały rok 2011 P. P. (1) nie kwestionował, że strony nie wiąże już umowa o pracę, ani też nie domagał się zawarcia nowej umowy o pracę. Oświadczyła, że w jej ocenie aktualne stanowisko P. P. (1) wiąże się z procesem, jaki prowadzi jego ojciec P. P. (2) przeciw Spółdzielni i nadzieją na otrzymanie od spółdzielni wysokiego odszkodowania, nie jest zaś podyktowane faktyczną gotowością do wykonywania pracy. Dalej wskazała, że nawet gdyby P. P. (1) ubiegał się o zawarcie umowy, byłoby to niemożliwe albowiem zajmował stanowisko specjalisty ds. informatyki nie mając do tego przygotowania zawodowego. Ponadto schemat organizacyjny Spółdzielni nie przewiduje też innych etatów, a to z powodu znacznego zwięzienia zakresu działalności, jaką Spółdzielnia zajmowała się w okresie zarządzania przez poprzedni zarząd. Odnośnie żądania wydania dokumentów Spółdzielnia poinformowała P. P. (1), że może zapoznać się z nimi w siedzibie spółdzielni, nadto udostępnione mu także zostaną coroczne sprawozdania zarządu o stanie finansowym i stanie zatrudnienia.

W dniu 25 marca 2010 r. Rada Nadzorcza pozwanej Spółdzielni podjęła uchwałę nr (...), zgodnie z którą nie zatwierdziła przedstawionej przez Prezesa Zarządu P. P. (2) struktury organizacyjnej z dnia 19.03.2010. Wskazała w niej, iż nie akceptuje utworzenia stanowisk pracy: specjalisty do spraw samorządowo – organizacyjnych, referenta administracyjnego i specjalisty do spraw informatyki. Argumentując brak akceptacji dla stanowiska specjalisty do spraw informatyki wskazała, że do 2008 r. usługi w zakresie programu kadrowego świadczył podmiot zewnętrzny, co wiązało się z niskimi kosztami obsługi. Po zatrudnieniu specjalisty do spraw informatyki Spółdzielnia nie wprowadziła – w zakresie sprzętu i oprogramowania – żadnych unowocześnień, sprzęt i oprogramowanie jest przestarzałe. O podjęciu tej uchwały powód dowiedział się kilka miesięcy po jej podjęciu.

W okresie zatrudnienia powoda u pozwanej pracownicy pozwanej korzystali z czterech stanowisk komputerowych: jednego w sekretariacie, dwóch w kadrach i jednego w księgowości. Na trzech z tych komputerów zainstalowane było oprogramowania kadrowe i finansowo – księgowo, komputery miały połączenie z siecią Internet. Stopień zużycia dwóch spośród nich był bardzo duży. Okresowo pozwana Spółdzielnia miała też swoją stronę internetową. Powód zajmował się ich bieżącą naprawą, przeinstalowywaniem ww. stanowisk komputerowych, aktualizacją oprogramowania, prowadzeniem strony internetowej. Do awarii związanych z obsługą ww. programów wzywane były podmioty zewnętrzne. Po zaprzestaniu prowadzenia strony internetowej u pozwanej strona ta była prowadzona w ramach „(...)” Spółki z o.o. w S. (pozwana Spółdzielnia była udziałowcem tej spółki). Prowadził ją powód, zamieszczone tam były także informacje dotyczące pozwanej Spółdzielni. Powód był zatrudniony równolegle – co najmniej okresowo – u pozwanej i w Spółce „(...)”. W Spółce „(...)” pracę wykonywał na podstawie umów zlecenia obsługi systemu informatycznego i bazy danych biura nieruchomości. Zdarzały się sytuacje, że w czasie pracy u pozwanej powód zastępował w pracy sekretarkę lub konserwatora.

Równoległe pracę w pozwanej Spółdzielni oraz w Spółce „(...)” świadczył też – co najmniej okresowo – P. P. (2) (jako pośrednik w obrocie nieruchomościami) i I. O. (jako jego asystentka). I. O. pozostawała również, co najmniej przez kilkanaście miesięcy w okresie od 2002 – 2004, zatrudniona równoległe w pozwanej Spółdzielni oraz w (...) Spółdzielni Pracy (...) w likwidacji w S.. Powód wykonywał pracę w Spółdzielni (...), jako jej likwidator w okresie od 28 października 2002 r. – 31 sierpnia 2008 r. W Spółdzielni (...) był też okresowo, równoległe z zatrudnieniem w pozwanej Spółdzielni, zatrudniony P. P. (2).

Aktualnie pracownicy pozwanej korzystają wyłącznie z jednego stanowiska komputerowego.

Powód ukończył Liceum Ogólnokształcące nr (...) w S.. W okresie zatrudnienia u pozwanej posiadał umiejętności niezbędne do wykonywania obowiązków wynikających z umowy o pracę z dnia 30 grudnia 2008 r.

W dniu 10 czerwca 2010 r. powód został zawiadomiony o Walnym Zgromadzeniu członków pozwanej Spółdzielni zwołanym przez Radę Nadzorczą na dzień 28 czerwca 2010 r. Nie był obecny na tym Zgromadzeniu.

Spółdzielnia wysłała na adres zamieszkania powoda w dniach 30 listopada 2010 r. i 10 czerwca 2011 r. zawiadomienia o Walnych Zgromadzeniach członków Spółdzielni zwołanych na dzień 15 grudnia 2010 r. i 27 czerwca 2011 r. Powód nie był obecny na tych Zgromadzeniach. Spółdzielnia wysłała też w dniu 14 czerwca 2012 r. na adres zamieszkania powoda zawiadomienie o Walnym Zgromadzeniu zwołanym na dzień 29 czerwca 2012 r.. Powód był obecny na jego części, po czym opuścił to zebranie. Tego dnia wydano powodowi zaświadczenie o ukończeniu kursu języka szwedzkiego.

Powód nie uiścił w całości zadeklarowanych przez siebie na łączną kwotę 1 000 zł udziałów w pozwanej Spółdzielni, udziały te były pokrywane z kwot potrącanych z jego wynagrodzenia do września 2010 r. W późniejszy okresie powód nie był wzywany przez Spółdzielnię do pokrycia pozostałej części, w tym ze wskazaniem jej wysokości.

Po dokonaniu takich ustaleń Sąd Okręgowy uznał, że powództwo zasługiwało na uwzględnienie. Stwierdził, że podstawę prawną żądania pozwu stanowi art. 198 § 2 ustawy Prawo spółdzielcze oraz że zgodnie ze statutem pozwanej Spółdzielni jej Rada Nadzorcza była uprawniona do podjęcia uchwały w przedmiocie wykreślenia członka z rejestru.

Przystępując do oceny zasadności przyczyn wykreślenia powoda ze Spółdzielni podniósł Sąd, że ciężar wykazania okoliczności, z uwagi na które nastąpiło podjęcie uchwały o wykreśleniu powoda ze spółdzielni spoczywał zgodnie z art. 6 k.c., na pozwanej spółdzielni, gdyż ona jest autorem tej uchwały, wywodzi skutki prawne z jej podjęcia i ma, w odróżnieniu od powoda, realną możliwość wykazania wskazanych w uchwale przyczyn wykreślenia.

Sąd zaznaczył, że uchwała o wykreśleniu powinna konkretnie przedstawiać przyczyny (motywy), które zadecydowały o wykreśleniu powoda z pozwanej Spółdzielni. Wskazał, że zgodnie z art. 24 § 5 zd. pierwsze i drugie Prawa spółdzielczego, który ma odpowiednie zastosowanie także do spółdzielni pracy – organ, który podjął uchwałę w sprawie wykreślenia, ma obowiązek zawiadomić członka na piśmie wraz z uzasadnieniem o wykreśleniu ze spółdzielni w terminie dwóch tygodni od dnia podjęcia uchwały. Uzasadnienie powinno w szczególności przedstawiać motywy, którymi kierował się organ spółdzielni, uznając, że zachowanie członka wyczerpuje przesłanki wykreślenia. Podkreślił równocześnie sąd meriti, że przedmiotem badania Sądu w kontekście oceny, czy zaistniały przesłanki do uchylecia uchwały z art. 194 § 1 Prawa spółdzielczego (co do członków spółdzielni pracy) albo 24 § 3 Prawa spółdzielczego (co do członków pozostałych spółdzielni), doprecyzowanego postanowieniami statutu jest nic innego, jak właśnie konkretne okoliczności faktyczne, będące motywami takiej, a nie innej uchwały Rady. Co istotne, chodzi właśnie o te okoliczności faktyczne, które zaistniały już w dniu podejmowania uchwały i były następnie znane powodowi, gdy podejmował decyzję o tym czy zaskarżyć uchwałę, czy też nie.

Wskazał Sąd, że zakres kognicji przy rozpoznawaniu sprawy o uchylenie uchwały w przedmiocie wykreślenia (jak i wykluczenia) ze Spółdzielni jest ograniczony tylko do tych przyczyn wykreślenia, które wyraźnie zostały wymienione w treści uchwały, Sąd ma wręcz zakaz badania czy zaistniały inne jeszcze przyczyny – w szczególności powoływane dopiero w zawiadomieniu o uchwale lub w toku procesu o jej uchylenie – uzasadniające wykluczenie członka.

Podkreślił Sąd Okręgowy, że powód był członkiem spółdzielni pracy, a zaskarżona uchwała skutkowałą pozbawieniem go członkostwa w spółdzielni pracy, tym samym w ocenie Sądu, pozwana uprawniona była do podjęcia uchwały o wykreśleniu powoda tylko w przypadku zaistnienia chociażby jednej z przyczyn wymienionych w art. 194 § 1 Prawa spółdzielczego. W ocenie sądu meriti przepis ten w sposób węższy i bardziej restrykcyjny niż art. 24 § 2 Prawa spółdzielczego określa przyczyny wykreślenia, wyłączając stosowanie art. 24 § 3 Prawa spółdzielczego.

Zauważył Sąd, że zgodnie z zaskarżoną uchwałą: „Rada (...) postanawia na podstawie art. 24 § 3 Prawa Spółdzielczego oraz § 31 Statutu wykreślić P. P. (1) z Rejestru Członków Spółdzielni (...) w dniu 10.01.2012 r. Przyczyną wykreślenia jest niezrealizowanie obowiązków członkowskich tj. nie uczestniczenie w pracy Spółdzielni, w Walnych Zgromadzeniach oraz nie wniesienie w pełnej wysokości obowiązkowych zadeklarowanych udziałów członkowskich.”.

Wskazał też, że z mającego zastosowanie w sprawie art. 194 § 1 Prawa spółdzielczego wynika, że wykreślenie z rejestru członków spółdzielni pracy może nastąpić tylko w wypadku, gdy: członek nie jest zatrudniony w spółdzielni przez okres dłuższy niż jeden rok z przyczyn niezawinionych przez spółdzielnię (pkt 1), członek utracił w znacznym stopniu lub całkowicie zdolność do pracy, a spółdzielnia nie może zatrudnić go na stanowisku odpowiadającym jego ograniczonej zdolności do pracy (pkt 2), członek utracił pełną zdolność do czynności prawnych, a statut nie przewiduje członkostwa osób nie mających takiej zdolności (pkt 3). Podkreślił Sąd, że przepis ten zawiera zamknięty katalog przyczyn wykreślenia, wyłączając – jako przepis szczególny – możliwość wykreślenia członka spółdzielni pracy z powołaniem na przyczyny z art. 24 § 3 Prawa spółdzielczego. Takiej samej treści uregulowanie znalazło się w statucie pozwanej Spółdzielni (§ 31 statutu).

W ocenie Sądu Okręgowego bezsporne było w sprawie, że przyczyny wykreślenia członka wymienione w pkt 2 i 3 art. 194 § 1 Prawa spółdzielczego nie leżały u podstaw podjęcia zaskarżonej uchwały.

Podniósł Sąd, że wskazana w uchwale przyczyna wykreślenia w postaci nie wniesienia pełnej wysokości obowiązkowych, zadeklarowanych udziałów członkowskich pozostawała poza sporem. Dodał, że obowiązek pokrycia udziałów wynika z art. 19 § 1 Prawa spółdzielczego. Podkreślił jednakże, że przyczyna ta nie jest wskazana w art. 194 § 1 Prawa spółdzielczego. Co za tym idzie, spółdzielnia nie była uprawniona do wykreślenia powoda ze Spółdzielni z uwagi na nie pokrycie w całości udziałów w spółdzielni.

Zauważył Sąd I instancji, że Spółdzielnia powołała się w uchwale także na art. 24 § 3 Prawa spółdzielczego w zw. z § 31 statutu i „niezrealizowanie obowiązków członkowskich tj. nie uczestniczenie przez Pana w pracy Spółdzielni, w Walnych Zgromadzeniach”. Zdaniem Sądu należało dokonać wykładni tej części uchwały w celu udzielenia odpowiedzi na pytanie, co Spółdzielnia rozumiała pod pojęciem „nie uczestniczenia w pracy Spółdzielni”, czy pojmowała to jako nie pozostawanie ze spółdzielnią w zatrudnieniu przez okres dłuższy, niż rok z przyczyn niezawinionych przez spółdzielnię (tj. przesłankę wykreślenia z art. 194 § 1 pkt 1 Prawa spółdzielczego), czy może traktowała to wyłącznie jako ogólny zapis odnoszący się do nie uczestniczenia w funkcjonowaniu spółdzielni jako takiej i jej organów, którego przykładowe doprecyzowanie nastąpiło zaraz po przecinku, tj. jako nieuczestniczenie w Walnych Zgromadzeniach i związanych z działaniem Walnego Zgromadzenia pracach. W tym kontekście Sąd przeanalizował podstawy prawne wskazane w uchwałach oraz stanowisko powoda w tym zakresie.

Zauważył Sąd Okręgowy, że jako podstawy prawnej wykreślenia Spółdzielnia nie wskazała w uchwale art. 194 § 1 pkt 1 Prawa spółdzielczego, a jedynie art. 24 § 3 Prawa spółdzielczego, nie mającym zastosowania do członka spółdzielni pracy. Wskazał, że § 31 statutu pozwanej spółdzielni zawiera regulacje tożsame z brzmieniem art. 194 § 1 pkt 1 Prawa spółdzielczego. Uznał Sąd, że z analizy treści samej uchwały wynika, że przyczyną wykreślenia nie był brak zatrudnienia przez okres dłuższy niż jeden rok, ale nieuczestniczenie w pracach tej spółdzielni w znaczeniu potocznym, tj. nieuczestniczenie w Walnych Zgromadzeniach, ogólny brak zainteresowania działalnością spółdzielni jako takiej i działalnością jej organów.

Podkreślił Sąd, że przyczyna wykreślenia członka ze spółdzielni z art. 194 § 1 pkt 1 Prawa spółdzielczego zachodzi wobec jednoczesnego zaistnienia okoliczności obiektywnej w postaci braku zatrudnienia w spółdzielni przez okres

dłuższy niż rok i subiektywnej w postaci braku zawinienia spółdzielni w niezatrudnieniu wykreślonego następnie członka. Wskazał, że zaskarżona uchwała milczy nie tylko co do tego, że brak zatrudnienia był niezawiniony przez spółdzielnię (i nie wynika to z uregulowania § 31 statutu), ale milczy także co do wskazania co spowodowało ten brak zatrudnienia, względnie w czym przejawiał się brak zawinienia spółdzielni. Stwierdził, że pozwana podniosła dopiero w odpowiedzi na pozew, jak się zdaje właśnie w kontekście braku zawinienia z art. 194 § 1 pkt 1 Prawa spółdzielczego, że: przewidywała zwolnienie powoda z pracy, gdyż jego stanowisko pracy było stanowiskiem „sztucznym”, wytworzonym specjalnie dla powoda przez jego ojca – poprzedniego prezesa zarządu pozwanej P. P. (2); miała małą ilość sprzętu komputerowego i był to dodatkowo sprzęt przestarzały oraz zawężyła swoją działalność, podjęła kroki zmierzające do likwidacji i co za tym idzie zatrudnienie informatyka było zbędne. Twierdzenia te uznał Sąd za spóźnione. Wskazał w związku z tym, że wobec niezamieszczenia ich w uchwale Sąd nie był uprawniony do badania czy okoliczności te zaistniały, a jeżeli tak, to czy świadczą o braku zawinienia spółdzielni. Z tych samych przyczyn Sąd nie rozważał czy oraz ewentualnie jakie znaczenie, w kontekście braku zawinienia spółdzielni, ma postawa powoda, który przez prawie cały rok 2011 (aż do grudnia 2011 r.) nie ubiegał się o zatrudnienie w Spółdzielni.

Przenosząc wszystkie powyższe uwagi na grunt rozpoznawanej sprawy Sąd doszedł do wniosku, że zaskarżona uchwała nie zawiera przyczyn, z uwagi na które pozwana mogła wykreślić powoda ze Spółdzielni. Samo – bezsporne w sprawie, abstrahując od jego przyczyn – nie uczestniczenie powoda w Walnych Zgromadzeniach taką przyczyną nie było. „Nie uczestniczenie w pracy spółdzielni” nie było zaś równoznaczne z brakiem zatrudnienia przez ponad rok i to dodatkowo niezawinionym przez spółdzielnię, o którym mowa w art. 194 § 1 pkt 1 Prawa spółdzielczego. Podkreślił Sąd, że dążenie przez Spółdzielnię dopiero w zawiadomieniu o uchwale i w toku tego procesu do wskazania, że przyczyną wykreślenia był brak zatrudnienia przez okres powyżej roku, z przyczyn niezawinionych przez spółdzielnię ze wskazaniem, na czym ów brak zawinienia w zatrudnieniu powoda miał polegać jest spóźnione.

Z tych powodów uznał Sąd, że strona pozwana nie wykazała, iż wykreślenie powoda ze spółdzielni było zasadne, tj. nastąpiło z uwagi na zaistnienie którejkolwiek podstawy z art. 194 § 1 Prawa spółdzielczego. Powoływanie się na podstawy z art. 24 § 3 było także, z uwagi na to, że powód jest członkiem spółdzielni pracy, chybione.

Sąd I instancji miał dodatkowo na uwadze, że powód podniósł, iż zawiadomienie o posiedzeniu Rady, na którym miała być podjęta uchwała było wadliwe, a konkretnie skutkowało tym, że powód nie stawiał się na tym posiedzeniu i nie został wysłuchany przez Radę. Zauważył, że zgodnie z art. 24 § 4 zd. drugie Prawa spółdzielczego organ, do którego kompetencji należy podejmowanie uchwał w sprawie wykreślenia ma obowiązek wysłuchać wyjaśnień zainteresowanego członka spółdzielni. Zdaniem Sądu przepis ten ma zastosowanie również do procedury dotyczącej wykreślenia członka spółdzielni pracy i pozwana z obowiązku tego się nie wywiązała. Wysłała co prawda zawiadomienie o terminie i przedmiocie posiedzenia na 7 dni przed jego odbyciem, tym niemniej nie odczekała nawet okresu koniecznego do dwukrotnej awizacji, względnie nie upewniła się, czy powód otrzymał zawiadomienie przed samym posiedzeniem. Powód otrzymał je dopiero kilka dni po posiedzeniu. W ocenie Sądu, brak wysłuchania powoda miał wpływ na podjęcie zaskarżonej uchwały, pozwana nie wykazała okoliczności przeciwnej. Podniósł Sąd, że uchwała zawiera bardzo ogólne uzasadnienie, bez wskazania okoliczności przemawiających przeciwko zawinieniu spółdzielni w braku zatrudnienia powoda.

Biorąc pod uwagę powyższe Sąd orzekł jak w pkt 1 wyroku.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów Sąd oparł o art. 98 § 1 i 3 k.p.c. Koszty procesu poniesione przez powoda w całości wygrywającego sprawę to opłata sądowa od pozwu w kwocie 200 zł.

Z rozstrzygnięciem tym nie zgodziła się pozwana, która zaskarżyła wyrok w całości.

Apelująca zarzuciła:

- obrazę art. 198 § 2 prawa spółdzielczego poprzez niewłaściwe zastosowanie
- obrazę art. 24 § 3 prawa spółdzielczego i § 31 ust. 1 pkt 1 Statutu poprzez niezastosowanie

- błędne ustalenie, że pozwana zbyt późno wysłała powodowi zawiadomienie o posiedzeniu Rady Nadzorczej i nie zawiadomiła powoda, co miałoby wpływ na jej decyzję.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżąca wniosła o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów niniejszego postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych

względnie

2. uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania

W uzasadnieniu apelacji pozwana wskazała, że prawidłowo ustalił Sąd I instancji, że strony łączyła do dnia 31.12.2010r. umowa o pracę na czas określony, nie zaś spółdzielcza umowa o pracę. Podniosła, że Rada Nadzorcza pozwanej Spółdzielni nie chciała podejmować drastycznych działań w postaci wykluczeń, choć dokumenty będące w jej posiadaniu uprawniały do podjęcia decyzji o wykluczeniu członków - np. powoda w związku z ujawnieniem nadużyć finansowych i czerpaniu nienależnych korzyści od Spółdzielni. Dodała, że okres ponad roku od chwili wygaśnięcia stosunku pracy powoda do podjęcia przez Radę Nadzorczą uchwały był swoistym okresem próby, w czasie którego pozwana oczekiwała na zachowanie powoda. Z uwagi na to, że powód po raz ostatni przed wykreśleniem był w Spółdzielni w lipcu 2010r., Rada Nadzorcza na posiedzeniu w styczniu 2012r. stwierdziła, że spełniły się przesłanki wynikające w pierwszej kolejności z § 31 Statutu, tj. nie świadczenie pracy przez powoda przez okres dłuższy niż rok. Podniosła zatem, że wobec nie zawarcia przez strony spółdzielczej umowy o pracę i wobec wygaśnięcia umowy o pracę zawartą na czas określony z dniem 31.12.2010r., pozwana prawidłowo podała podstawę prawną uchwały o wykreśleniu powoda - §31 Statutu, zgodnie z regulacją wewnątrz spółdzielczą i art. 24 § 3 prawa spółdzielczego.

Końcowo podniosła skarżąca, że pozwana zawiadomiła powoda o terminie posiedzenia w zwyczajowym terminie stosowanym w Spółdzielni. Jeżeli powód nie odebrał przesyłki pocztowej, to zapewne była ona awizowana i powód miał mnożność odebrania korespondencji i zareagowania na nią.

W dniu 17 lipca 2013r Walne Zgromadzenie członków pozwanej spółdzielni podjęło uchwałę, na mocy której pozwana spółdzielnia została postawiona w stan likwidacji (odpis z KRS k.322-323).

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje;

Apelacja jest bezzasadna, gdyż podniesione w niej zarzuty nie zasługują na uwzględnienie.

Pozwana w apelacji postawiła trzy zarzuty. Zarzuciła naruszenie prawa materialnego: obrazę art. 198 § 2 prawa spółdzielczego poprzez niewłaściwe zastosowanie oraz obrazę art. 24 §3 prawa spółdzielczego i § 31 ust. 1 pkt 1 Statutu poprzez niezastosowanie. Podniosła też zarzut błędnych ustaleń dotyczący błędnego ustalenia, że pozwana zbyt późno wysłała powodowi zawiadomienie o posiedzeniu.

Odnosząc się do tego ostatniego zarzutu wskazać trzeba, że pozwana nie zakwestionowała twierdzeń powoda, że zawiadomienie o terminie posiedzenia Rady Nadzorczej wyznaczonego na dzień 10 stycznia 2012r powód odebrał w dniu 16 stycznia 2012r. Oczywistym jest wobec tego, że nie mógł być obecny na tym posiedzeniu i zabrać głosu w tak istotnej dla niego sprawie. Taka data odebrania zawiadomienia przekładała się równocześnie na to, że w dacie obradowania przez Radę Nadzorczą jej członkowie nie dysponowali dowodem zawiadomienia powoda o terminie tego posiedzenia. Skoro wezwanie o terminie posiedzenia wysłano do powoda w dniu 3 stycznia 2013r, a posiedzenie wyznaczono na dzień 10 stycznia 2012r to nie można stwierdzić, by pozwana z odpowiednim wyprzedzeniem wysłała to zawiadomienie. Pozwana, w ocenie sądu odwoławczego, powinna była bowiem przewidzieć, że przesyłka może być awizowana wobec nieobecności adresata w domu i uwzględniając tę okoliczność wyznaczyć datę posiedzenia Rady Nadzorczej na taki dzień, w którym upłyną terminy przewidziane do awizowania przesyłki, by nie narazić się na zarzut pozbawienia powoda możliwości wypowiedzenia się w kwestii związanej z przedmiotem posiedzenia.

Bezzasadny zatem okazał się zarzut błędnego ustalenia, że pozwana zbyt późno wysłała powodowi zawiadomienie o posiedzeniu.

Podobnie bezzasadne w ocenie Sądu Apelacyjnego są zarzuty dotyczące naruszenia art. 198 § 2 prawa spółdzielczego poprzez niewłaściwe zastosowanie oraz obrazę art. 24 §3 prawa spółdzielczego i § 31 ust. 1 pkt 1 Statutu.

Na wstępie wskazać trzeba, że w pełni prawidłowe jest stanowisko Sądu I instancji, że w procesie takim, jak niniejszy dla rozstrzygnięcia sprawy sąd bada jedynie przyczyny wykreślenia wskazane w samej uchwale. W tym kontekście podnieść trzeba, że obszerna argumentacja z uzasadnienia apelacji odnosząca się do przyczyn wykreślenia i te przyczyny wskazująca stanowi w istocie interpretację treści uchwały i jako taka nie może podważyć trafności zaskarżonego rozstrzygnięcia.

Przypomnieć należy, że zaskarżoną uchwałą nr (...) z dnia 10.01.2012r Rada Nadzorcza pozwanej spółdzielni postanowiła „na podstawie art. 24 § 3 Prawa Spółdzielczego oraz § 31 Statutu wykreślić P. P. (1) z Rejestru Członków Spółdzielni (...) w dniu 10.01.2012 r. Przyczyną wykreślenia jest niezrealizowanie obowiązków członkowskich tj. nie uczestniczenie w pracy Spółdzielni, w Walnych Zgromadzeniach oraz nie wniesienie w pełnej wysokości obowiązkowych zadeklarowanych udziałów członkowskich.”.

Uznaje sąd odwoławczy, że wskazane w zaskarżonej uchwale przyczyny wykreślenia nie były tymi, o których mowa w art. 194 pr. Spółdzielczego, jak i tymi, na które wskazuje § 31 ust. 1 pkt 1 Statutu. Dlatego trafna jest konstatacja sądu I instancji, że tak uzasadniona uchwała o wykreśleniu powoda z rejestru członków pozwanej spółdzielni nie ma wsparcia we wskazanych przepisach. W niniejszej sprawie powód jest członkiem spółdzielni pracy. W przypadku takiego stosunku członkowskiego zastosowanie ma art. 194 § 1 Prawa spółdzielczego, który stanowi, że wykreślenie z rejestru członków spółdzielni pracy może nastąpić tylko w wypadku, gdy: członek nie jest zatrudniony w spółdzielni przez okres dłuższy niż jeden rok z przyczyn niezawinionych przez spółdzielnię (pkt 1), członek utracił w znacznym stopniu lub całkowicie zdolność do pracy, a spółdzielnia nie może zatrudnić go na stanowisku odpowiadającym jego ograniczonej zdolności do pracy (pkt 2), członek utracił pełną zdolność do czynności prawnych, a statut nie przewiduje członkostwa osób nie mających takiej zdolności (pkt 3). Trafnie podkreślił Sąd Okręgowy, że przepis ten zawiera zamknięty katalog przyczyn wykreślenia. Nie odsyła przy tym do treści art.24 §3 prawa spółdzielczego. W tym jednak zakresie przytoczyć również można treść art. 24 §3 prawa spółdzielczego, który stanowi, że członek niewykonujący obowiązków statutowych z przyczyn przez niego niezawinionych może być wykreślony z rejestru członków spółdzielni. Statut określa przyczyny wykreślenia.

Przypomnieć także należy, że statut pozwanej spółdzielni w § 31 określa enumeratywnie wskazane przypadki, w których może nastąpić wykreślenie członka z rejestru. Według tego unormowania wykreślenie członka z rejestru członków może nastąpić tylko w wypadku, gdy:

1/ członek nie jest zatrudniony w Spółdzielni przez okres dłuższy niż jeden rok z przyczyn niezawinionych przez spółdzielnię,

2/ członek utracił całkowicie lub w znacznym stopniu zdolność do pracy, a spółdzielnia nie może zatrudnić go na stanowisku odpowiadającym jego ograniczonej zdolności do pracy,

3/ członek utracił pełną zdolność do czynności prawnych.

Odnosząc powyższe unormowania do opisanych w zaskarżonej uchwale przyczyn wykreślenia uznać należy, że wskazane w tej uchwale „nierealizowanie obowiązków członkowskich tj. nie uczestniczenie w pracy Spółdzielni, w Walnych Zgromadzeniach” nie może być uznane za tożsame z unormowaniem § 31 pkt 1 statutu, w którym wskazuje się na uzasadniające wykreślenie takie zachowanie członka, kiedy członek nie jest zatrudniony w Spółdzielni przez okres dłuższy niż jeden rok z przyczyn niezawinionych przez spółdzielnię. Takiej jednak przyczyny wykreślenia powoda ze

spółdzielni, a zwłaszcza sprecyzowanej jako „nie świadczenie pracy przez powoda przez okres dłuższy niż rok”, jak to podaje apelująca w uzasadnieniu apelacji (k.309v) nie wskazano w zaskarżonej uchwale.

Argumentacja podniesiona w tym zakresie przez Sąd I instancji jest trafna i sąd odwoławczy w pełni ją podziela, bez potrzeby powtarzania. Podobnie uznać trzeba, że nie stanowi wskazanej w§ 31 Statutu podstawy do wykreślenia członka z rejestru zarzucane powodowi „nie wniesienie w pełnej wysokości obowiązkowych zadeklarowanych udziałów członkowskich”. Takie zaniechanie ma według Statutu pozwanej spółdzielni konsekwencje wskazane w § 11 pkt 4 – możliwość pozbawienia członka niektórych świadczeń przez spółdzielnię.

Niezasadny jest też zarzut naruszenia art.198§ 2 prawa spółdzielczego. Przepis ten stanowi, że

członek może dochodzić w drodze sądowej uchylenia uchwały rady spółdzielni o wykluczeniu lub wykreśleniu bez wyczerpania postępowania wewnątrzspółdzielczego. W takim wypadku zaskarżeniu przez członka podlega uchwała rady spółdzielni; termin do wniesienia powództwa o uchylenie tej uchwały wynosi sześć tygodni i liczy się od dnia doręczenia członkowi zawiadomienia o wykluczeniu albo wykreśleniu wraz z uzasadnieniem.

W rozpoznawanej sprawie powód w tym trybie i w ustawowym terminie zaskarżył uchwałę nr (...), dlatego zarzut niewłaściwego zastosowania cytowanego przepisu jest niezrozumiały.

Końcowo wskazuje Sąd Apelacyjny, że z uzasadnienia apelacji wynika, że skarżąca zarzuca także naruszenie art.196§ 2 prawa spółdzielczego, wskazując, że powód zaskarżył jedynie uchwałę o wykreśleniu, bez formułowania roszczeń wynikających z art. 188 pr. Spółdzielczego. Ten zarzut też jest bezzasadny, gdyż w sprawie pozostawało poza sporem, że powód nigdy nie był zatrudniony w pozwanej spółdzielni na podstawie spółdzielczej umowy o pracę. Takiego zatrudnienia nie domagał się, zaś z treści pisma pozwanej z dnia 30.12.2011r (k.8) wynika, że nawet gdyby powód ubiegał się o pracę w pozwanej spółdzielni byłoby to niemożliwe, schemat organizacyjny spółdzielni nie przewidywał innych etatów, a to z powodu znacznego zawężenia zakresu działalności. Dodatkowo ustalone zostało w sprawie, że pozwana spółdzielnia zatrudnia na podstawie umowy o pracę wyłącznie 3 spośród swoich członków, pozostałych pięciu (ci, nie pozostający z nią w sporze sądowym) nie zatrudnia, osoby te nie zostały do chwili orzekania przez sąd I instancji wykreślone ze spółdzielni.

Z tych wszystkich względów apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu, o czym orzeczono na podstawie art. 385 k.p.c.

A. Sołtyka R. Iwankiewicz T. Żelazowski